

ნი იყოფენ მოგებას რურისთვის ბრძოლის გათავების შემდეგ.

ავტორიტეტულ წყაროებიდან მიღებულ ცნობებით კრუპისა და ფრანგ მწარმოებელ დევენდელს შორის დადებული ხელშეკრულება, რომლითაც უკანასკნელი იღებენ კრუპის წარმოების აქციების ნაწილს, რათა ამათ კრუპის წარმოება გადაარჩინონ ექსპროპიაციას, თუ მოხდა რევოლუცია.

ანგორა. (ოსმალეთი). ანგორის ეროვნულმა კრებამ მუსტაფა-ქემალს გაუგრძელა ვადა და დასტოვა მთავარსარდლად.

ვარშავა. (პოლონეთი). გარეშე საქმიანობის ჩინისტრის ამხანაგი სტრანსპორტები და შრომის მინისტრი დაროვსკი ოფიციალურად შევიდნენ მთავრობის პარტიაში.

ვარშავა. პოლონეთ-ფინეთის სავაჭრო მოლაპარაკება ჩაიშალა მნიშვნელოვან საკითხებში შეუთანხმებლობის გამო.

ზორდო. (საფრანგეთი). პარასკევს ქენგეში გაიხსნა ერთა ლიგის სამკოის სესია.

ბერლინი. გერმანიაში მწარმოებელთა და მუშათა შორის ბრძოლა მწვავედგება. ბევრ ადგილს მწარმოებელი იმუქრებიან მასიური დათხოვნით. საქონლის შრომის სამინისტროში უკანასკნელ 2 კვირაში 1000 მეტი განცხადება შევიდა წარმოების დახურვის შესახებ. კასელის ოლქის ლითონის მწარმოებელთა კავშირმა განაცხადა; რომ მუშათა უაზღვრო მოთხოვნების გამო მწარმოებელი იძულებული არიან 15 სექტემბრისათვის დაითხოვონ ყველა მომუშავენი.

მოსკოვი. ფულის ტრიალის გასაადვილებლად საკავშირო სახალხო კომისარათი სამკოის დაადგინა ხმაირებიდან განდევნის 1922 წ. ფულის ნიშნები. ამ ფულის 1923 წ. ფულის ნიშნებზე გადასაცემად უკანასკნელი იადა ინიშნება (ს. ს. რ.) ფარგლებში 1 ნოემბერი, ხოლო კავშირის ფარგლებს გარეშე 31 დეკემბერი.

მოსკოვი. დიდი ბრიტანეთის ოფიციალურმა აგენტმა აცნობა გარეშე საქმიანობის კომისარს, რომ დიდი ბრიტანეთის მთავრობა მზადაა მიიღოს რაკოვსკი სამკოთა მთავრობის ოფიციალურ აგენტად ლონდონში.

რეგიონ მოეწყობა საქართველოს მიწა-წყალზე მყოფ ლტოლვილის სამშობლოში დაბრუნება. პირველ რიგში გადგზავნება 200 ლტოლვილი ალექსანდროპოლში.

საქონლის ჭირი. მსხვილ ფეხა საქონლის ჭირის წინააღმდეგ საბრძოლველად დაარსებული რესპუბლიკაში 5 პუნქტი, ზოგიერთ ადგილს საქონლის ჭირი შენდდა.

მოსავალი თელავის მაზრაში. სასურსათო სახ. კომისარიატის ცნობით თელავის მაზრაში მოსავლის ზარალი წვიმებისაგან და ნიაღვრებისაგან 30-პროც. აღწევს. არის ადგილები, რომელიც მთლად განადგურებულია.

პოლიტექნიკური-მოსკოვის გამომგონაზე. ტელისის პოლიტექნიკუმის აკრონომიულ განყოფილების მთელი შემადგენლობა მიემგზავრება მოსკოვის სასოფლო სამეურნეო გამოყენებაზე.

სესხი მუშებს. ცენტროკავშირმა გამოუშვა გეგმა მუშებისათვის სესხის მისაცემათ. სესხი მიეცემათ მხოლოდ ფიზიკურად მომუშავე მუშებს.

შრომის ბირჟა. სექტემბერს შრომის ბირჟაში აღრიცხვებზე გამოცხადდა 335 უმუშევარი. ჩაეწერა 8, გაიგზავნა სამუშაოზე 68.

კომისიის დანიშვნა. ქარ. დივიზიის კოლიტ განყოფილებაში დანიშნა კომისია საქართველოს სახალხო ბანკში არსებულ სახედრო ხასიათის ნივთების ვარკისაგან გამოსარკვევად, რომელიც იმყოფება საქ. სახ. კომისარათი განკარგულებაში.

„ფეხვის ტყაოსნის“ ხელე ნაწერის ჩამოტანა. მოსკოვის მუზეუმშიმდგან ტელისისში ჩამოტანილ

იქნა „ფეხვის ტყაოსნის“, ძველი ხელე ნაწერი საქართველოს მუზეუმში დასაცავად.

მუშათა დაზღვევა. დაამუშავდა კომისიამ დაადგინა პირველ რიგში დაზღვივის მსხვილი მრეწველობის მუშები.

უმაღლესი სასწავლებლის კურს დამთავრებულია დაზღვევა. დაამუშავდა კასის დადგენილებით, უმაღლესი სასწავლებლის კურს დამთავრებულნი, რომელთაც არ აქვთ შრომის შტაგი არ დაიზღვევიან, ზოგიერთ შემთხვევაში დაზღვევა შეიძლება პრეზიდუმის დადგენილებით.

ქურდების შეპყრობა. მე-11-ე სიმლიციო რაიონში ვლადიმეროვის ქუჩ. № 10 გაქურდული იქნა მოქ. აღ. ფირთნაშვილის ბინა, საიდგანაც წაღებულია სხვა და სხვა ნივთები ღირებული 100,000,000 მან. ბოროტმოქმედი აღმოჩნდა პავლე ლუბროვსკი, რომელიც დაპატიმრებულია და ნივთები აღმოჩენილია.

ყაჩაღების დახვედრა. მარტოვის რაიონში 27 აგვისტოს დახვედრიან ბოროტ-მოქმედები ტფილისიდან მიმავალ აბხ. აღ. კაპლოვს, რომლისთინაც წაურთმევიათ თოფი „ცენტრალკა“.

ვალუტის კურსი. 3 სექტემბერი. ჩერკოვსკი 45,550,000 მ. სტერლინგი ეფექ. 45,200,000 „ ჩეკი. 43,300,000 „ დოლარი ეფექ. 9,750,000 „ ჩეკი. 9,050,000 „ ოსმალური ლირა 6,500,000 „ საბჭოთა ფული 21,000 „

ქურდის შეპყრობა. 1-ლ სიმლიციო რაიონში დაპატიმრებული იქნა ბოროტ გამზრახველი ერესტ ზემელი, რომელიც შეუსულიყო ვუნიბის ქუჩა № 23 მოქ. შავებდნის ბინაში გაქურდის მიზნით.

საქართველოს ადვოკატთა კომუნისტური პარტიის მე-12 ყრილობის მუშაობის დამთავრებამ, რომ ყრილობის ყურადღება იქითკენ იყო მიპყრობილი, რომ ეროვნული საკითხი გადაეჭრათ ის, რომ არც ერთი ერთ არ დამაგრულიყო.

ყრილობა ხაზს უსვამს რუსულ შოვინიზმს და მოითხოვდა ნაციონალური კულტურის მფარველობას.

„სიტყვიდან საქმისკენ“—აი ეს იყო ერთსულოვანი გამოძახილი ყრილობის. მაგრამ, ამისათვის საქარია ჯეროვანი ნაბიჯის გადადგმა, თორემ „სიტყვიდან საქმისკენ“ კი მხოლოდ ქალაქზე დაიჩრება.

საქართველოს მთავრობამ ამას შესაფერისი ყურადღება მიაქცია და შეძლებისამებრ ნორციკლდება ამა თუ იმ უწყებაში ქართული ენა, მაგრამ არ შემძლიან არ აღნიშნონ ისეთი უწყება, სადაც ამის საშვალეა არის და დღემდისაც საქმიანი ნაბიჯი არ არის გადადგმული. მხედველობაში მაქვს ყოფილი სავაჭრო ტრესტი.

ამ ორ ქალაქ შორისაც სოხუმი უფრო განსაკუთრებულ სახეს იჩენს აქ უკვე იმდენად დაწერილიმანებულა რიცხვები და არეულია ერთი მეორეში (თითქოს უწყესრიგად) ეროვნული ფერები, რომ თვალს უძნელდება მოსტაციის სურათს ერთი გარკვეული სახე; არც ერთი ეროვნება აქ არ არის წარმოდგენილი ისეთი დამაჯერებელი სიმძიმით, რომ ერთი გამოსავალი წერტილი ექიროს და დანარჩენ ეროვნებათ თავის გარშემო განარბებდეს.

პროპორციულათ უმრავლეს რიცხვს იძლევა ბერძენი (28,7) შემდეგ რუსი (25,6), ხოლო მესამე ადგილი უჭირავს ქართველს (21,3), ქვევით, საქარისად დიდი ინტერვალის შემდეგ, სდგას სომხის რიცხვი (10,8).

რაც შეეხება ბათოს აქ შედარებით უფრო დაწმენილი სურათია, ნაცნობი სახეები, ფერთა კომბინაცია უფრო მარჯვე და შეხამებული იმ თანამიმდევრობით, როგორსაც ვამჩნევთ საქართველოს იმ დანარჩენ ქალაქებში, სადაც ადგილი აქვს ეტნოგრაფიულ მრავალფეროვნებას, უმრავლესობას მთავარ ეროვნებათა შორის წარმოადგენენ ქართველები (30 პროც.) მათ მსოფვეენ სომხები (24,6 პროც.) და შემდეგ რუსები (17,6 პროც.)

ასეთია დღევანდელი სურათი ამ ქალაქებისა; მაგრამ საქარია გამოვარკვეით თუ რა გვარი პროცენტების შედეგია დღევანდელი მდგომარეობა, რანაირია ერთის მხრით ამ ქალაქების მიზიდველობითი თუ უაქტიურობითი უნარიანობა გარეშე ელემენტების მიმართ და მეორე მხრით როგორია ინტენსიობა ამა თუ იმ ეროვნების გამრავლებისა ამ ქალაქში, არის თუ არა თვითთული ეროვნების გასწვრივ ცხრილში ჩამოყრებილი რიცხვები ნაყოფი ქალაქის ბუნებრივი ეკონომიური პირობებისაგან გამოწვეული ნორმალური პროცენტისა და მასადაამე გამძლე მომავალშიაც, თუ შემთხვევითი პირობების შედეგია, რომელსაც სიცოცხლის ხანგრძლივობის ეგებისობაც უფრო ნაკლები ექნება.

შედარებისათვის უმჯობესად ვცანით 1897 წელი, რადგან მასობამელ (1917) წლის აღწერის მასალები ამ ნაწილში ზოგიერთაგან არ არის სრული. ასეთი არჩევანი შეიძლება კარგი იყოს იმ მხრივაც, რომ დროის გრძელ მანძილზე უფრო მეათით გამოჩნდება ამა თუ იმ ეროვნული ელემენტის განვითარების სიძლიერე და გეზი.

შესადარებლად ვიღებთ მხოლოდ მთავარ ეროვნებებს.

ეროვნება	ბათუმი		ქუთაისი		სოხუმი		ფოთი	
	1897	1897-1922	1897	1897-1922	1897	1897-1922	1897	1897-1922
ქართველი	6087	21,4	67,8	30,9	2474	30,9	62,4	51,88
სომეხი	6839	24,0	3,9	13,5	1083	806	5,7	112
რუსი	7144	25,1	13,3	24,2	1986	2531	15,1	388
ბერძენი	2764	9,7	—	14,3	1143	3849	5,2	164
ებრაელი	1064	3,7	—	1,7	134	878	2,2	134

ახალი ამბები

ახალი სახელმძღვანელო. ნ. კეკელიძემ დასწერა საქართველოს გეოგრაფიის სახელმძღვანელო შრომის სკოლებისათვის. სახელმძღვანელო უკვე წარედგინა სახ. განათ. კომისარიატთან არსებულ სამეცნიერო საქმის დასამტკიცებლად.

საქონლის მანეთის კურსი. 1 სექტემბრისათვის საქონლის მანეთი უდრის 8 მილ. და 269,000 მან.

ტყის ექსპლუატაცია. რკ. გზის სამართველომ შეიმუშავა ხელშეკრულების პროექტი მიწათ-მოქმედების კომისარიატთან დასადებლად, სადაგარაკ ტყების ექსპლუატაციის შესახებ.

შტატების გადაინჯვა. ამხ. ქართველი შვილის და ამხ. არჩილ მიქაძის მონაწილეობით შესდგა კომისია, ჯანმრთ. კომისარიატის შტატების გასადიდებლად.

ცენზურა საქმიანობის განცხადებებისა და რეკლამებისათვის. ჯანმრთელობის კომისარიატმა დაადგინა შემოღებული იქნეს ცენზურა საქმიანობის განცხადებებზე და რეკლამებზე ექიმების პრაქტიკისა და ცენზის მიხედვით.

მცხეთის დასახვევებელი სახლი. მცხეთაში მუშათა დასახვევებელი სახლი დაიხურება 12 ნოემბერს; აღნიშნულ რიცხვში ბორჯომსა და წალკარის საავარაკო სეზონის დახურვის საკითხი არ არის გადაწყვეტილი. განზრახულია ბორჯომში დასახვევებელი სახლი მთელი წლის განმავლობაში დაარჩეს.

ლტოლვილთა სამშობლოში დაბრუნება. ამ დღეებში, შინ. საქ. სახ. კომისარიატის დახმარებით

სამართველოს მთავარ ქალაქთა ეროვნული შედგენილება 1921 წლის აღწერით

(სტატისტიკის ცენტრალურ სამართველოს მასალებიდან).

ამ წერილში მოგვყავს უკანასკნელი საქალაქო აღწერის ცნობები ეროვნების მიხედვით საქართველოს მთავარ ქალაქების—ბათუმის, ქუთაისის, სო-

ხუმის და ფოთის შესახებ (ტფილისი განხილული იყო ცალკე „ტრიბუნის“ ფურცლებზე). ჩვენი აღწერა იძლევა შემდეგ სურათს ამ მხრივ:

ბათუმში	ქუთაისში		სოხუმში		ფოთში			
	აბსოლიტ. რიცხვი.	პროც.						
ქართველი	18252	30,0	37831	83,5	3706	21,3	9741	85,8
სომეხი	14969	24,6	891	2,0	1886	10,8	304	2,7
რუსი	10720	17,6	1131	2,5	4467	25,6	720	6,3
ბერძენი	7629	12,5	297	0,7	4992	28,7	218	1,9
ებრაელი	3699	6,1	4788	10,6	1012	5,8	294	2,6
სპარსელი	1756	2,9	54	0,1	203	1,2	—	—
პოლონელი	549	0,9	48	0,1	204	1,2	29	0,3
გერმანელი	424	0,7	33	0,1	127	0,7	21	0,2
აფხაზი *)	225	0,4	—	—	426	2,4	—	—
დანარჩენი	2568	4,3	209	0,4	396	2,3	25	0,2
გამოურკვ.	19	—	8	—	4	—	6	—
სულ	60810	100	45290	100	17426	100	11358	100

აქაც, როგორც სხვა მრავალ შემთხვევებშიც ეს ქალაქები ორ ჯგუფად იყოფა: ერთ მხარეზე სდგას ქუთაისი და ფოთი, რომელთაც ახასიათებს სრული ეტნოგრაფიული ერთფეროვნება, ხოლო მეორე მხარეზე ბათუმი და სოხუმი, რომელთა ეროვნული შემადგენლობა უფრო მრავალფეროვანია.

ქუთაისი და ფოთი წარმოდგენილია თითქმის მთლიანად ერთი ფერთი, ქართველობა პირველში შეადგენს 83,5, ხოლო მეორეში 85,8 პროც. და ამ ერთი ფერთი გადავლებულ ფონზე სხვა ეროვნებანი მხოლოდ წერტილებად და მოსჩანან.

ქართველთა ასეთი უპირატესი მდგომარეობის განმარტება ზედმეტია, როგორც მკვიდრი და ძირითადი მოსახლეობისა ამ ორ ქალაქში.

მხოლოდ ებრაელები ქუთაისში თითქოს არღვევენ მის ეთნოგრაფიულ რუქის ერთფეროვნებას, მათი რიცხვი უფრო გარკვევით მოსჩანს საერთო ფონზე (10,6 პროც.). ეს გარემოება ხომ არ არის მიჩვენებული გარეშე (თუ ახალ) ძალთა მიმზიდვე-

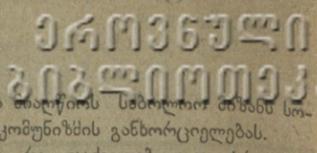
ლობის (საერთოდ გაცვლა-გამოცვლის) უნარიანობისა ქუთაისისათვის, რა თქმა უნდა არა. აღნიშნული 10,6 პროც. ეს საქართველოს ებრაელობა—ისეთივე მკვიდრი და შესისხლობრივებული ელემენტი ქუთაისის მოსახლეობაში, როგორც ქართველობა და მისი ეროვნული სხვაობა არსებითად თითქმის სრულიად არ სცვლის ქუთაისის ზემოაღნიშნულ ერთფეროვნებას.

საერთოდ, საქართველოს ქალაქთა მოსახლეობის ებრაულ ნაწილზე მომავალში ცალკე გვექმება ლაპარაკი, როდესაც მივიღებთ აღწერის სრულ მასალებს ამ ნაწილის სოციალურ და კულტურულ-საზოგადოებრივი ფიზიონომიის გამოსარკვევად.

სხვათა შორის იძლევა ბათუმში და სოხუმში. ამ ქალაქებში აბსოლუტურ უმრავლესობას არც ერთი ეროვნება არ შეადგენს, თუმცა მთავარი ადგილი მხოლოდ რამდენიმე ეროვნებას უჭირავს (ქართველი, სომეხი, რუსი და ბერძენი), დანარჩენი კი სუსტად არიან წარმოდგენილი.

*) ფოთის მოსახლეობაში სპარსელი და აფხაზი, ხოლო ქუთაისისაში უკანასკნელი, როგორც ერთეული შემთხვევები, მოქცეულნი არიან დანარჩენ ეროვნებათა რიცხვში.

დ ე კ ლ ა რ ა ც ი ა

საქართველოს სოც.-დემოკრატიული მუშათა პარტიის (მენშევიკების) სრულიად საქართველოს ყრილობისა.

საქართველოს ს. დ. მ. პარტიის (მენშევიკების) სრულიად საქართველოს ყრილობისა, რომელიც საქართველოს ყრილობის სახელით მოწვეულია, უკეთესად რა ჯამს საქ სოც. დემოკრატიული მუშათა პარტიის სამი წლის სახელმწიფოებრივ პრაქტიკის (1918—1920 წ.წ.) და საქ. საბჭოთა ხელისუფლების ორი წლ. ნახევ. მუშაობის (1921—1923 წ.წ.) მიღის შედეგს მტკიცე დასკვნამდე:

საქ. სოც. დემოკრატიული მუშათა პარტია, რომელსაც აქვს დიდი რევოლუციური დამსახურება რუსეთის პირველ რევოლუციის დროს, როცა პროლეტარიატი აწარმოებდა ბრძოლას მეფის თვითმპყრობლობის წინააღმდეგ, შედეგადაც აშკარა მრულე ვახზე ჯერ კიდევ მსოფლიო ომის და თებერვლის რევოლუციის შემდეგ, გადავიდა კონტრ-რევოლუციის ბანაკში, მიუხედავად იმისა, რომ პარტიის წევრი მუშები არა ერთხელ ცდილობდნენ პარტიის შეჩერებას და ცემისაგან.

რუსეთის პროლეტარიატის ოქტომბრის რევოლუციის, რომელიც წარმოშვა შრომისა და კაპიტალის შორის განწვევებულმა ბრძოლამ, ერთი მხრით, და მუშათა და გლეხთა ფართო მასების ბრძოლამ, იმპერიალისტური ომის წინააღმდეგ, მეორე მხრით, შეცდომით იყო გაგებული და დაფასებული მენშევიკური პარტიის მიერ.

ისტორიამ საკმაოდ გაამართლა მთელი ძალაუფლების გადასვლა მშრომელთა ხელში და ამით ცხადდა დაამტკიცა რუსეთის და საქართველოს მენშევიკების სიკოტრე და მიუღებლობა პროლეტარიატისათვის.

საქართველოს მენშევიკების ბრძოლა ოქტომბრის რევოლუციის მიერ წარმოშობილ საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ, სწარმოებდა დემოკრატიის ნიშანს ქვეშ, რომელიც ცნობილი იყო მშრომელთა მასის ყველა შინაურ და გარეშე ურთიერთობაშია. გარდაქმნის მშვიდობიან იარაღად, ე. ი. მცხოვრებად დიდი უმრავლესობის სასარგებლოდ და საკეთილდღეოდ.

მაგრამ დემოკრატიული სახელმწიფოებრივი მშენებლობის პრაქტიკამ ცხად ჰყო, რომ პროლეტარიატის და რევოლუციის ხანაში, რომელიც მიისწრაფვის კაპიტალიზმისა და იმპერიალიზმის მიმდე უფლის დამხობისაკენ მშრომელთა დიქტატურის და მისდარებით, დემოკრატია ბრძა იარაღად ხდება კონტრ-რევოლუციისა და რეაქციის ხელში და არ შეუძლია გადასტრას ხალხთა ფართო მასების სასარგებლოდ არც ერთი სასოციალური საკითხი.

საქ. ცხოვრების პირობებში, მისი თავისებური სოციალური აგებულებით, დემოკრატია თითქო უნდა გვმხდარიყო მუშათა კლასისა და მრავალრიცხოვან გლეხობის ინტერესების გამოხატულები. მაგრამ სინამდვილეში კი დემოკრატიული რეჟიმი გადაიქცა საქ. შიგნით და გარე მყოფ მყველფელ როგორც ამ ცხრილიდან სწანს ბათუმის მოსახლეობაში აბსოლიტური მატებით პირველ რიგში სდგას ქართველი; იგი აღებული პერიოდის განმავლობაში გაზარდია 60,86—18252 ე. ი. ერთი სამად, მეორე ადგილი უჭირავთ სომხებს, შემდეგ კი მათ მოსდევნებენ ბერძენები, რუსები და ებრაელები; მაგრამ სხვანაირი ზრდის ინტენსიობა: ამ მხრივ პირველობა ებრაელებს ეკუთვნიან (247,7 პროც.) მათ მოსდევნებენ ქართველები თითქმის ასეთივე სიძლიერით; ინტენსიობა მათი ზრდისა გამოითვლება 200,0 პროცენტით, შემდეგ ბერძენები (176,0 პროც.), სომხები (118,0 პროც.), და ბოლოს რუსები (50,1 პროც.).

ქუთაისის მოსახლეობის ზრდაში, როგორც აბსოლიტური რიცხვით, ისე ინტენსიობით, პირველი (და ამავე დროს ერთად ერთი) ადგილი უჭირავთ ქართველებს: აბსოლიტურად ნიუმატრიათ მათ 15,814, ხოლო ზრდის ინტენსიობა გამოიხატება 71,8 პროც.-ით. ქართველების გარდა გამრავლებს, ემჩნევათ ებრაელებს—მათი ინტენსიობის მაჩვენებელია 40,0 პროც., ხოლო დანარჩენი ეროვნებები პირიქით გვიჩვენებენ კლებას: რუსები—73,7 პროც., სომხები—29,5 ასეთივე ბერძენები, უმეტეს შემთხვევაში, სხვა წვრილ ეროვნებებსაც, რომელნიც შემოყვანილ ცხრილში არ არიან მოხსენებული (მაგ. პოლონელების კლების პროც.—90,1).

სოხუმის მოსახლეობის მოძრაობა ეროვნული ნიშნითაც, როგორც ზევით იყო აღნიშნული, უფრო დაუდგრომელი და მერყევაა. აქ აბსოლიტური მატებით პირველი ადგილი უჭირავთ ბერძენებს, შემდეგ რუსებს; მესამე რიგზე სდგას ქართველობა, ხოლო ბოლოს ებრაელები და სომხები. ზრდის ინტენსიობის მიხედვით კი სურათი იცვლება: პირველობა ამ მხრივ უკვე ებრაელებს ეკუთვნიან (65,2 პროც.) საქართველოდან დიდ პროცენტს იძლევიან ბერძენები (336,7), შემდეგ მათ მოსდევნებენ რუსები (130,7) ხოლო ბოლოს სომხები (74,4) და ქართველები (49,8).

რაც შეეხება ფოთს, აქ იგივე სურათი მეორდება უკლებლივ, როგორც აღნიშნული იყო ქუთაისში: ყველა მთავარი ეროვნებები (უმეტეს შემთხვევაში) აგრეთვე წვრილი ერებიც) ქართველების გარდა (თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ებრაელებს, რომელნიც დიდი რიცხვით არიან წარმოდგენილი), გვიჩვენებენ კლებას: ბერძენები—42,9 პროც., რუსები—35,3, სომხები—26,9, ხოლო ამით ხარჯზედ გაზარდია ქართველთა რიცხვი 5158-ით ე. ი. 112,5 პროც.

კლასების და ჯგუფების ბატონობის განმტკიცების საშუალებად.

მშვიდობიანობის ნაცვლად, საქართველოს მშრომელთა მიღეს დაუბოლოველი სისხლისმღვრელი ომები ამიერ-კავკასიის ხალხებთან და თვით საქართველოში არსებულ ეროვნებათა უმცირესობასთან ყველა ქვეყნის იმპერიალისტების სასიხარულოდ.

მიწის საკითხი გადაიჭრა არა უღარიბეს გლეხობის, არამედ იმავე მემამულე თავადებისა და სოფლის „კულაკების“ სასარგებლოდ.

მრეწველობა-აყვავების მავიერ სულ დაირღვა და დაიშალა.

მუშათა მასებისა და მის პროფესიონების მოთხოვნილებებს არავინ აქცევდა ყურადღებას იმის შიშით, რომ შენახულიყო ბურჟუაზიასთან ნაციონალური გაერთიანება.

ბრძოლა ნაციონალური კულტურისათვის ხშირად უტოო ნაციონალური ელემენტების საწინააღმდეგო ბრძოლის სახეს ღებულადა.

ნაწილი დემოკრატიისა იმ სისხლის მდინარეში ჩაიხრჩო, რომელიც დაღვარა მშრომელთა ომებში: სომხების, თათრების, ოსების, აფხაზების, აჭარლების და სხვათა წინააღმდეგ.

პოლიტიკური თავისუფლებით სარგებლობდას პარტიები, რომლებიც აშკარათ გამოხატავდნენ ფეოდალებისა და ბურჟუაზიის ნება-სურვილებს და მემარცხენე პარტიები მოექცნენ იმ ადმინისტრაციის სადავის ქვეშ, რომელიც სასე იყო მეფის პოლიციის აგენტებით.

ქვეყანა სამაგალითო დემოკრატიისა გადაიქცა მშრომელთა უმედურების და ტანჯვის ასპარეზად და 1920 წელს ნოემბერში ე. ი. ოქტომბრის რევოლუციისათვის გათიშვის სამი წლის თავზე, ჩვენი პარტიის ბელადი ნოე ჟორდანიანი იძულებული იყო საქვეყნოდ აღეარებინა, რომ საქართველო არამც თუ დასუფლებს გზაზე და მდგარი, არამედ იგი უკვე დასუფლებს უფსრულის პირზე ადგას.

საგარეო ურთიერთობათა დარგში დემოკრატიულმა რეჟიმმა საქართველოს მოუტანა მშრომელთა დამამკიცრებელი მონური დამოკიდებულება სოციალ-დემოკრატიული მთავრობისა, ევროპის ყველა იმპერიალისტური კოალიციებისაგან და სპარტახტის კავშირი რუსეთის შიგნით რეაქციის ძალებთან. ჯერ გერმანიის და შემდეგ ანტანტის კოალიციის იმპერიალისტებს სრული თავისუფლება ქონდათ მიწიქვეშა ემოქმედნათ საქართველოში, როგორც მათ მოესურვებოდათ და მოეყვანათ სისრულეში თავიანთი რეაქციონერი ზრახვები საბჭოთა რუსეთის წინააღმდეგ. ასეთივე თავისუფლებით სარგებლობდნენ რუსეთის მუშათა და გლეხთა ჯაღათები (და უკეთუ გაიმარჯვებდნენ, ქართველი

თუ რა ეკონომიკურ ხასიათის პირობები უძველეს სარჩულად ამ ქალაქებში ეროვნებათა ამა თუ იმ სახის გადაჯგუფების დაგინახაუთ შემდეგ, როდესაც გვექნება აღწერის შედეგები ხელობის და პროფესიის მიხედვით.

ინტერეს მოკლებული არ არის თვითველ ეროვნებათა შორის სქესთა რიცხვის შეფარდება, რაც რამდენადმე მაჩვენებელია მისი (ეროვნების) ამ ადგილზედ დამკვიდრებისა და ამ ქალაქის სოციალურ ცხოვრების პირობებთან შეგუებისა.

ყოველდღიური გაზეთის პირობები ნებას არ გვაძლევს ფართოდ შევხვთ საკითხს, რის გამო შემდეგ შედარებებში მოვიყვანთ მხოლოდ განზოგადებულ ჯამებს და მასაც მიმართებით რიცხვებში.

სქესთა შეფარდება თვითველ ეროვნებისათვის შემდეგადა:

1000 მამაკაცზედ მოდის დედაკაცი:					
ბათუმში ქუთაისში სოხუმში ფოთში					
ქართველი	722	1090	776	1020	
სომხები	859	1101	872	708	
რუსი	1269	904	1370	1156	
ებრაელი	1027	1025	1065	1027	
ბერძენი	960	737	987	964	
სპარსელი	515	421	253	—	
აფხაზი	—	—	495	—	

ამ ცხრილის მიხედვით იოლად მოწყობის და ქალაქის სოციალურ ცხოვრების პირობებთან ადვილად შეგუების ნიშნებს იძლევა რუსი და ებრაელი, შემდეგ ბერძენი; სრულ წინააღმდეგობას წარმოადგენს სპარსელი და აფხაზი (სოხუმში); საშუალო ადგილი უჭირავს სომხებს; ხოლო ქართველებს (თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ქუთაისისა და ფოთს, სადაც იგი მკვიდრ მოსახლეს წარმოადგენს) ახასიათებს ამ მხრივ ფრთხილი და წყნარი ევოლუციური განვითარების თვისებები.

აქვე უნდა ითქვას, რომ მხოლოდ მდებარეობითი სქესის სიმრავლე არ შეიძლება ჩაითვალოს ყოველთვის ამა თუ იმ ეროვნული ჯგუფის კეთილმოწყობისა და დამკვიდრების ერთადერთ საშობად. ზოგიერთ ეროვნულ ჯგუფებში ამ მოვლენაზედ გავლენა უნდა ჰქონდეს აგრეთვე ნაწილობრივ თვით მათი ყოფა-ცხოვრების პირობების და ეროვნული თავისებურების დამახასიათებელ გარემოებებს. ამით არ გვიადაოლენავდაც კი დაგვირდილიათ უპირატესი გავლენა სოციალ-ეკონომიური ფაქტორებისა, მაგრამ საჭირო იყო აღვნიშნა პირველი გარემოება, რომ ერთი საზომით ხელმძღვანელობამ ზოგჯერ შეცდომაში არ შეგვიყვანოს. მეტადრე თუ სა-

ხალხის მომავალი ჯალათები) დენიკინელები, ვრანგელები და სხვა, რითაც დიდი ზიანი ეძლეოდა თავის განთავისუფლებასთვის მებრძოლ მუშათა კლასის საქმეს, და ეს ხდებოდა საქართველოს მენშევიკური მთავრობის თანხმობით და დახმარებით.

ყოველივე მისწრაფებას საქართველოს მუშებისა და გლეხების ჩვენში საბჭოთა ხელისუფლების შენარჩუნებისაკენ, აგრეთვე მენშევიკური პარტიის ცალკე წევრების მისწრაფებათაც, რუსეთის პროლეტარიატთან ძნური კავშირის შესაქმნელად დაუნდობლად სდევნიდა და ახშობდა საქართველოს დემოკრატიული მთავრობა და ნაცვლად ამისა, შეუკრიბებელ მტრობას და სიძულველს სთესდა საბჭოთა რუსეთისადმი და მის პარტიის—ტანჯულ რუსეთის პროლეტარიატისადმი.

მიუხედავად იმისა, რომ ყოველგვარი ბრძოლა საბჭოთა ხელისუფლების წინააღმდეგ გაძლიერებული ბურჟუაზიული რეაქციის პირობებში დასუფლებს უკადრის მუშათა კლასს და მის რევოლუციონერ მონაპოვარს, და ახშობს სოციალიზმის იდეას—მენშევიკები დღემდე განაგრძობს მწვავე და შეუიარაღებელ ბრძოლას მუშურ-გლეხური ხელისუფლების წინააღმდეგ.

ღებულობს რა ყველა ამას მხედველობაში ყრილობა აღდგენს:

1) იმ დროს, როდესაც საერთაშორისო რეაქცია თავს უყრის თავის ძალებს და ემზადება მკაცრ შეტაკებისათვის პროლეტარიატის წინააღმდეგ, ამ უკანასკნელს შეუძლია პირობის შესაფერის ძალა ყოველგვარი მტრის დასამარცხებლად, მხოლოდ მთლიანი პროლეტარული ოჯახისა და ფოლადისებური მებრძოლი რევების შექმნით, რომელიც მწყობრით იქნება მიმართული რეაქციის წინააღმდეგ, და ამ ბრძოლის დროს ყოველი ნამდვილი სოციალისტის და მუშური საქმისათვის მებრძოლის ადგილი მხოლოდ იმ პროლეტარიატს მთლიან, ერთსულვან ოჯახშია, რომელიც ჩამბულია მის კლასიკურ მტერთან ბრძოლაში.

2) დარწმუნდა რა იმაში, რომ მენშევიკური პარტიის პოზიცია ოქტომბრის რევოლუციის მიმართ იყო შეცდარი, მისი ხაზი და მოქმედება უკანასკნელ წლების განმავლობაში მუშური საქმისათვის მეტად საზარალო, სოფლის რა აგრეთვე ამ ახლო ხანში გამოქვეყნებულ ლოზუნგს „უკან კაპიტალიზმისკენ“ სოციალიზმის წინაშე აშკარა დანაშაულად, სრულიად საქართველოს ყრილობა საბოლოოდ სტოგებს მენშევიკური პარტიის ტაქტიკას და მტკიცედ სდგას პროლეტარიატის დიქტატურის პოზიციაზე, რომელსაც მშრომელ გლეხობისათვის ერთად მტკიცე კავშირი, შეუძლია შეინარჩუნო

ძალა-უფლება და საბჭოთა სოციალ-დემოკრატიული რევოლუციის წინააღმდეგობისა და კომუნისმის განხორციელებას.

3) სოფლის რა დაძველებულად, სრულიად მიუღებლად სოციალისტურ-რევოლუციების თანამედროვე ეპოქისათვის მენშევიკურ პარტიაში დამტკიცებულ პრინციპს „დემოკრატიზმიდან სოციალიზმისაკენ“, ყრილობა საყვებით დგება პროლეტარიატის დიქტატურის პლათფორმაზე.

4) ღებულობს რა მხედველობაში, რომ ყოველ კუთხეში გატარებულ კონფერენციებზე უკვე დაშლილად გამოაცხადებულ მენშევიკური ორგანიზაციები, იღებს რა მხედველობაში, რომ ამ კონფერენციებზე წარმოდგენილი იყვნენ ყველა პროლეტარული და გლეხური ელემენტები წევრები ამ პარტიის საქართველოში მყოფი თითქმის ყველა ძველი პარტიული კადრები საქართველოს მენშევიკებისა, ყრილობა დაშლილად აცხადებს საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის (მენშევიკებისა), ამ პარტიის მანდატებს კი რომელიც აქვთ როგორც ემიგრაციის მყოფთ, ისე ამ პარტიის ყველა წევრებს, სოფლის გაუქმებულად და მზურგავლელ მოუწოდებს ყველა წევრებს ყოფილ მენშევიკურ პარტიისს მკვიდროთ დაირაზმონ მესამე ინტერნაციონალის დროშის ქვეშ. ამასთან ერთად სრულიად საქართველოს ყრილობა საჭიროდ სცნობს მოწვეულ იქნეს ყრილობა ყოფილ მენშევიკებისა, სრულიად საკავშირო მამულებით მენშევიკური პარტიის სრული კვირდაციის მოსახლენად ყველა ნაბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკებში.

გაუმარჯოს პროლეტარიატის დიქტატურას. გაუმარჯოს მსოფლიო სოციალისტურ რევოლუციის.

გაუმარჯოს მე-3-ე კომინტერს, მსოფლიო რევოლუციის შტაბს.

მიღებულია ერთხმად სამის წინააღმდეგ ათის თავის შეკავებით.

სოციალისტ. ინტერნაციონალის გეგმის

ასლი მესამე კომუნისტურ ინტერნაციონალის აღმასრულებელ კომიტეტს

პატივცემულო მხანაგებო!

სრულიად საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა (მენშევიკები) პარტიის ყრილობამ, რომელიც არჩეულია 11.23 მარტის წევრისაგან, მიიღო მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალის პლატფორმა, აცხადებს თავის პარტიას და ყველა იმ ორგანიზაციებს, რომლებიც შეადგენენ ამ პარტიას, გაუქმებულად. ამ გადაწყვეტილების მიხედვით ყრილობა აცხადებს გაუქმებულად საქ. სოც. დემოკრ. მუშათა პარტიის იმ წარმომადგენლების

შემდეგში მათი ბინადრობის ხანგრძლივობა.

წლოვანების მიხედვით ეროვნული ჯგუფები წარმოდგენილი არიან შემდეგი სახით: (წლოვანების ფეფები დასაბუთებულია სამუშაო ჰასაქის თვალსაზრისით).

ქვე გვაქვს მცირე რიცხვებთან და პატარა მამულებით.

ამ სკიოთხის გაშუქებაში დაგვეხმარება ქვევით ეროვნული ჯგუფების განაწილება წლოვანების და დაბადების ადგილის მიხედვით, ხოლო

		ბ ა თ მ ი						ქ უ თ ა ი ს ი					
წლოვანება	ადგილი	სომხები	რუსები	ებრაელები	ბერძენები	სპარსები	სომხები	რუსები	ებრაელები	ბერძენები	სპარსები		
0—14	26,4	31,5	24,4	28,2	34,6	28,1	34,3	27,6	17,6	42,0	32,3		
15—19	11,3	9,3	10,3	9,9	11,5	6,7	13,4	12,0	9,1	10,7	9,1		
20—59	58,7	54,2	60,8	57,4	48,4	62,0	44,4	49,0	67,8	41,0	48,8		
60—69	2,4	3,3	3,4	3,3	3,5	2,1	4,4	5,8	3,8	3,1	6,1		
70 და მეტი	1,2	1,7	1,1	1,2	2,0	0,6	3,5	5,6	1,7	3,2	3,7		
ს უ ლ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		

როგორც ვხედავთ წლოვანების განრიგების ეროვნებათა შორის არ ემჩნევა დიდი რყევა, მაგრამ თვითველ სვეტში მაინც გამოსჭვივის ამ ეროვნების თავისებურებანი და აქედან დაახლოვებით წარმოდგენა ქალაქის ეკონომიური ცხოვრებაში მისი მონაწილეობის ხასიათზედ. ეკონომ. ქართველთა შესახებ ამ შემთხვევაშიც თითქმის მართლდება ის, რაც შემჩნეული იყო სქესობრივი შედგენილობის განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფოთი) მისი ადგილობრუ წლოვანების მიხედვით, როგორც მოსახლეობის იყო, ნორმალურია; ხოლო იქ, სადაც მისი რამდენიმე ნაწილი მაინც ჯერ კიდევ მოწყობისა და ნიადაგის განმტკიცების პროცესშია (სოხუმი, ბათუმი) სურათი რამდენადმე იცვლება: უფრო ჰარბად არის წარმოდგენილი სამუშაო ჰასაქი და შედარებით ნაკლებია არა სამუშაო ან ნახევრად სამუშაო ჰასაქი, ვიდრე პირველ შემთხვევაში; გარდა ამისა ერთი რამ ახასიათებს კიდევ ქართველთა რიგებს: წლოვანების განხილვის დროს: იმ ქალაქებში, სადაც ქართველობა წარმოადგენს მკვიდრ და ძირველ მოსახლეობას (ქუთაისი, ფო

